

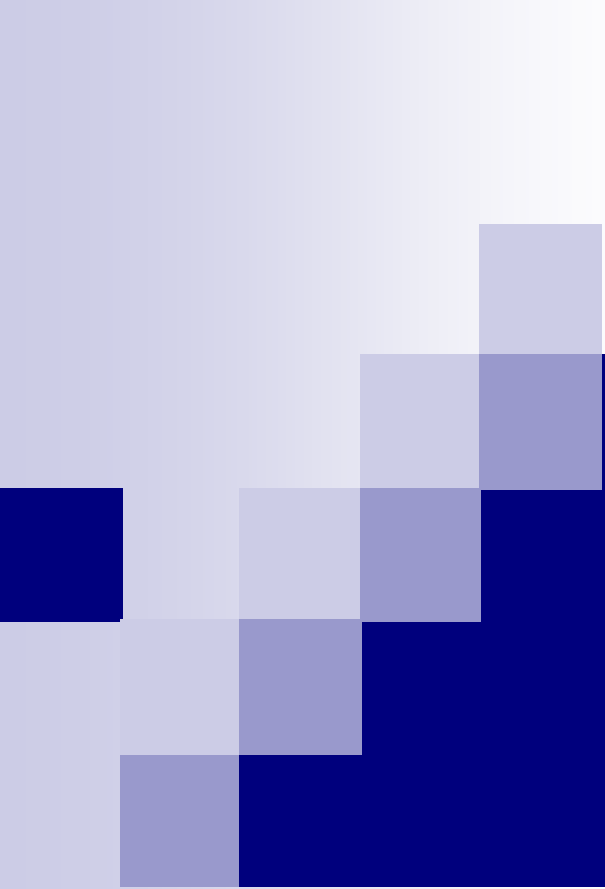
אוניברסיטת
בן-גוריון בנגב

המחלקה לרפואת חירום
תואר שני

מבוא לבריאות הציבור במצבי חירום

דר' נדב דוידוביץ

ינואר 2011

השלכות בבריאות הציבור
בקרב האוכלוסייה
הבדואית בנגב בעת
אירועי שיטפונות

הגדרות

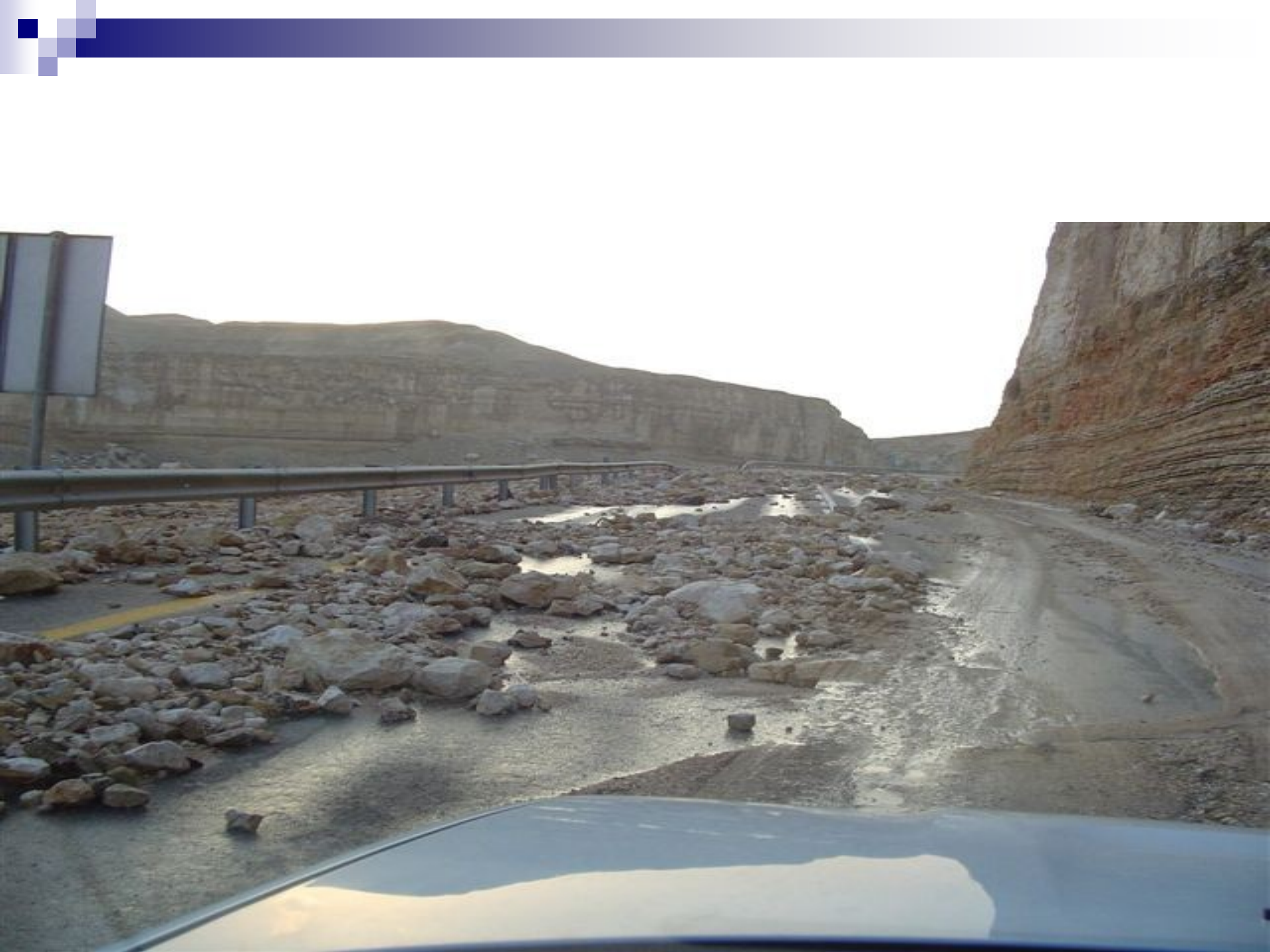
■ **שיטפון:** אסון טבע בו המים מציפים שטח יבש תוך פרק זמן קצר. שיטפונות נגרמים כתוצאה מסופות, גשמים חזקים, רעידות אדמה ועליית נהרות על גדותיהם.

■ **שיטפון בזק:** זרימה פתאומית של מים בואדיות ואפיקי נחל שהינם יבשים מרבית ימות השנה.

שיטפונות בזק נגרמים כאשר יורד גשם והאדמה המדברית אינה מאפשרת למים לחלחל. עוצמת השיטפון תלויה בכמות הגשם ובגודל אגן הניקוז.

שיטפון בנגב אוקטובר 2004

הצגת הבעיה

- פגיעה בנפש וברכוש (עד אובדן חיים) בקרב אוכלוסיית הבודואים בישובים הבלתי מוכרים בנגב.

רקע

- האוכלוסיה הבדואית בנגב מונה כ-170,000 איש
- 63,500 מתוכה חיים בפזורה (41%)
- בנגב חיים יותר מ-100,000 ילדים בדואים, כמחציתם תושבי הפזורה.

אפיון האוכלוסייה הבדואית בנגב (מגורים)

- ישובים מוכרים
- ישובים בלתי מוכרים (נתמקד באוכל' שגרה בפזורה)

היקף הבעיה בארץ

■ אין קוד ייחודי למוות מטביעה או

פגיעה משיטפון. (99-תלונה אחרת)

■ ילדים – נתונים חסרים, נאספים
ידנית, מקומיים.

■ בעייתיות הפרסומים והנתונים.

היקף הבעיה בארץ

■ אין קוד למוות מטביעה או

■ ילדים – עדות

■ בעייתיות הפרסומים

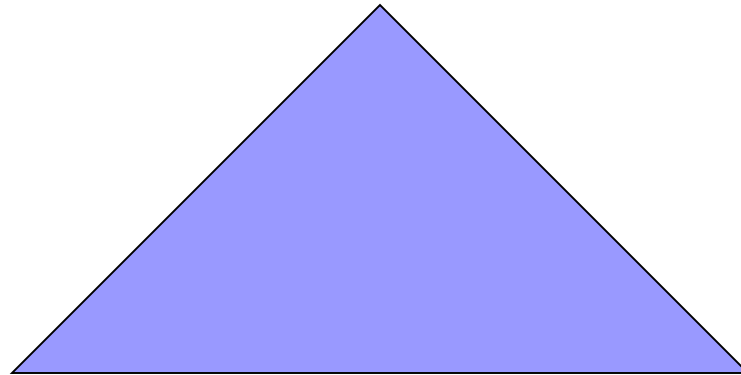
דילמות

- האם היקף הבעיה מצדיק התייחסות מערכתית?
- האם ההשקעה בתשתיות מוצדקת?
- תרגום עקרונות שוויון לפעילות בשטח (בריאות, נגישות, בטחון וכד')
- דילמה פוליטית

Host-Agent-Environment

Host Factors

- קב' מיעוט
- יישובים ארעיים
- שירותי בריאות מוגבלים
- איכות בנייה ירודה
- נגישות מוגבלת
- רמה סוציאקונומית ירודה

Agent

- גשמי חורף – חד עונתי
- כמות גשם גדולה בפרק זמן קצר
- לא קורה בכל שנה

Environmental Factors

- שטח מדברי צחיח
- אדמה לא סופגת

גורמים המשפיעים על שלום הציבור

(מתוך ה: THE WHO – FLOOD PREPAREDNESS AND RESPOND KIT)

1. מיקום האוכלוסייה
2. בניה שאינה על פי התקן.
3. חוסר הערכות לאירועי שיטפונות – מחסור בציוד התראה מקדים.
4. מצב רפואי בסיסי ירוד: תת תזונה, חוסר סניטציה/היגיינה, מעקב חיסונים ירוד וכד'. הגבלה בתשתיות וציוד רפואי.
5. מחסור בציוד בסיסי: אוכל/ שתיה, ציוד סניטרי (סבון, חיתולים, תחבושות/טמפונים).
6. אמצעי תחבורה- פינוי.
7. הגבלה בתשתיות וציוד רפואי.
8. מחסור בציוד בסיסי (אוכל, שתיה, ציוד סניטרי)

איפיון ישובים בלתי מוכרים / "ספונטניים" מנק' מבט של בריאות הציבור

1. אוכלוסייה שגרה באזורים מבודדים, בשטח מדברי.

2. רמה סוציאקונומית נמוכה – (רמת תזונה, ציוד, יכולת להתפנות, משאבי מניעה והתמודדות וכד')

3. נגישות ירודה / מוגבלת.

4. בנייה ארעית ובאיכות ירודה (פחונים/אוהלים וכד')

5. שירותי רפואה מצומצמים

6. תשתיות חסרות – קירבה למים זורמים, חשמל

7. תשתיות ביוב לא קיימת

8. פינוי אשפה

9. תשתיות תקשורת

מערכת שיקולים בבריאות הציבור

- שיקולים כלכליים ← יוקר תשתיות לעומת פיצוי על נזק
- שיקולים משפטיים ← בעלות על אדמות
- שיקולים אתיים ← שיווין בזכויות יסוד
- **שיקולים פוליטיים** ← שלטון, סדר יום פוליטי
- שיקולים תרבותיים ← איחוד יישובים, מתן שירותים

הערכות גורמי בריאות הציבור וצפי צרכים

(מתוך ה: THE WHO – FLOOD PREPAREDNESS AND RESPOND KIT)

- לוודא מתן התראה לכל אזורי הסכנה.
- הכנת רשימות ציוד דרוש: מצרכים, תרופות, ערכות עזרה ראשונה.
- יצירת קשר "טרום שיטפון" עם המועצות המקומיות והמערך הרפואי.
- לוודא מוכנות תוכניות הצלה/פינוי במקרי שיטפון בזק ולוודא כי כל הגורמים המעורבים יודעים על התוכניות הללו.

תוכניות למקרה שיטפון בזק כוללות:

1. תוכנית נפוש וחילוץ – על ידי צוות מיומן.
2. תוכניות שיטפון זמני מחדש.
3. מתן ייעוץ מקור מזון קבוע למפונים.
4. הסבר על התחשב במאפייני האוכלוסייה.
5. הסברה בנושא הרמת מים.
6. חלוקת תרופות, חומרי ניקוי ופי הצורך.
7. מעקב אחר הופעת יתושים או מקרי טוריאלי אחר.
8. מעקב אחר מחלות מדבקות.

סיכום ביניים

- אוכלוסיה חלשה ולכן מועדת לפגיעת יתר
- אפיונים ייחודיים לה
- הטיפול בבעיית השיטפונות נוגע לתחומים רבים –
כלכלי/פוליטי/מדיני וכד'

בדיון נתמקד:

- סוגיית מקורות – איסוף הנתונים
- פן פוליטי – חברתי
- סיפור מקרה עם נגיעה אישית

מקורות

מקורות בעלי זהות ברורה:

- אג'נדה
- המכון לאסטרטגיה ציונית
- מועצת הכפרים הלא מוכרים
- וועדת גולדברג
- מרכז עדאלה
- מרכז מסאוה
- האגודה לזכויות האזרח

- שנתון סטטיסטי
- נתוני ארגון "בטרם"
- פרוטוקולים של משרד הפנים
- דוח משרה"ב בנושא שיפור בבריאות ילדים בדואים בנגב
- עיתונות
- WHO
- ספרות מקצועית – מדריכים
- פרסומים אקדמיים

■ **בדואי בן 12 טבע בוואדי בנגב בדרכו מבי"ס**

■ מאת: מיכל גרינברג, הארץ

■ יום ראשון, 2 בדצמבר 2007, 16:15

■ [הוסף תגובה גירסה להדפסה](#)

■ --

■ **הילד נאלץ לחצות את ואדי יתיר משום שבמקום לא קיימות דרכים סלולות. זאת בניגוד להוראת בג"ץ למדינה לסלול דרכים במקום**

■ [600 ילדים נאלצו היום לעבור את הוואדי ברגל \(ארכיון: רויטרס\)](#)

■ ילד בן 12 טבע היום (ראשון) [בוואדי יתיר](#), הנמצא בין היישוב הבדואי [חורה](#) לבין יישוב לא מוכר סמוך. לדברי תושבים באזור, הנער היה בדרכו מבית הספר בחורה לביתו, אך בדרך עובר ואדי שהתמלא עקב הגשמים, והילדים נאלצו לעבור דרכו. הנער הובא על ידי אביו למרפאה בחורה שם בוצעה בו החייאה, אך הוא נפטר.

■ ביישוב הסמוך [אל-אטרש](#) חוו היום כ-600 ילדים חוויה דומה, לאחר שנאלצו לעבור ברגל דרך וואדי, מאחר שאוטובוס ההסעה לא הצליח לעבור במקום.

